

بررسی تأثیر قصه گویی بر خودکنترلی دانش آموزان مقطع ابتدایی اسفراین

اسماعیل مهرابی^۱، میترا مرادیان^۱، حمزه کریمی^۱، علی پورحسین^۱
^۱ کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی.

نام نویسنده مسئول:

اسماعیل مهرابی

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی تأثیر قصه گویی بر خودکنترلی دانش آموزان مقطع ابتدایی اسفراین انجام شده است از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ نوع تحقیق، آزمایشی است ابزار پژوهش پرسشنامه خودتنظیمی و پرسشنامه خودکنترلی است جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان اسفراین است که تعداد آنها ۶۷۶۰ نفر می باشد. روش نمونه گیری این تحقیق نمونه گیری تصادفی خوشه ای است که حجم نمونه آماری ۳۰ نفر که پرسشنامه بین آنها توزیع می گردد که از این تعداد ۱۵ نفر بعنوان گروه گواه و ۱۵ نفر بعنوان گروه آزمایش هستند جهت تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ استفاده شده است؛ و از آزمون تحلیل کوواریانس استفاده خواهد شد. یافته ها نشان داد قصه گویی بر خودکنترلی دانش آموزان مقطع ابتدایی اسفراین مؤثر است و قصه گویی میتواند خود کنترلی دانش آموزان را افزایش دهد.

واژگان کلیدی: قصه گویی، دانش آموز، خودکنترلی.

مقدمه

مسئله تربیت مسأله حیات و ممات ملت هاست. بنای آن در خانواده آغاز می شود و در جامعه و مدرسه تکمیل می گردد. شالوده یک جامعه سالم با تعلیم و تربیت درست شکل می گیرد. با تعلیم و تربیت صحیح و روشمند می توان جامعه ای بالنده و پویا و صالح ساخت. تعلیم و تربیت امری است دشوار، حساس و ظریف، حوصله می خواد و باریک بینی تا سختی ها آسان شود. از میان آن همه تنوع و گوناگونی شیوه ها، یافتن و شناسایی راه، محال و ناممکن نیست. قصه ها و داستان ها بخشی از میراث فرهنگی و از عناصر مهم نظام فرهنگی و تربیتی هر جامعه می باشد. زبانی است که برای کودکان، احساس تازه و نگرش های نو را به وجود می آورد و آنان را با گذشته و آینده آشنا می سازد (درنجفی شیرازی، ۱۳۹۲).

در بسیاری از جوامع یکی از مهم ترین وظایف فرهنگی، آشناسازی کودکان با قوانین اخلاقی و کردار خوب و بد است همه کم و بیش از کودکان انتظار دارند که این قوانین را یاد بگیرند و به کار ببندند از رعایت آن خرسند شوند و هنگام سرپیچی از آن در خود احساس گناه نمایند. یکی از ابعاد رشد و تحول که از کودکی تا سال های بزرگسالی، در کنار دیگر ابعاد رشد شکل می گیرد رشد اخلاقی کودکان است (قشقایی، ۱۳۹۵).

آموزش راهبردهای خودکنترلی به دانش آموزان این امکان را می دهد که با برنامه ریزی، سازماندهی و خودبازبینی به شیوه های تکلیف مدارتر به انجام تکالیف درسی و فعالیت های روزمره بپردازند. دانش آموزان به کمک راهبردهای خودتنظیمی می توانند شکست های متعدد خود را دوباره مورد بررسی و بازبینی قرار دهند و در نهایت یادگیری فعال در دانش آموزان بهبود می یابد. این دانش آموزان به واسطه خودتنظیمی می توانند از مفید بودن راهبردهای خاص برای حل مسئله کارا و یادگیری مؤثر آگاهی داشته باشند (ملترز^۱، ۲۰۰۴). نظریه پردازان طبقه بندی های مختلفی از راهبردهای یادگیری خودتنظیمی ارائه داده اند، اما به طور کلی در بیشتر این طبقه بندی ها راهبردهای یادگیری به سه دسته تقسیم می شود. مدل پینترج به عنوان یکی از مدل های آموزش خودتنظیمی شامل سه دسته کلی است: باورهای انگیزشی، راهبردهای شناختی و خودنظم دهی فراشناختی یادگیری و راهبردهای مدیریت منابع. راهبردهای فراشناختی به صورت خودنظارتی، خویشتن نگری و خودقضاوتی نقش محوری در خودتنظیمی دارند و مولفه های شناختی، مدیریت منابع و باورهای انگیزشی در تعامل با یکدیگر موجب افزایش توانایی می شوند (مردعلی و کوشکی، ۱۳۸۷). فقدان مهارت در تجزیه و تحلیل تکلیف، تعیین هدف و برنامه ریزی و سازگاری در انجام تکلیف، باعث یاس و ناامیدی دانش آموزان در امر یادگیری است. سازمان دادن و تنظیم فرایندهای اصلی یادگیری و فعالیت های مربوط به آن از طریق خودتنظیمی صورت می گیرد. یادگیری آموزش خودتنظیمی توسط دانش آموزان باعث می شود خودشان فعالانه به امر یادگیری پرداخته و آن را سازماندهی کنند (مگنو^۲، ۲۰۱۰).

خود کنترلی یکی از مهارت های تفکر می باشد که کمک می کند بچه ها یاد بگیرند احساسات و رفتارهایشان را در جهت یک تصمیم گیری خوب کنترل کنند، علاوه به کاهش اعمال تکانشی و مقابله ی مؤثر با نا امید ی نیز کمک می کند. به عنوان مثال، یک کودک ممکن است هنگام مواجهه با مسائل سخت در آزمون کنترل خودش را از دست بدهد، به جای اینکه بدون فکر کردن چیزی در جواب بنویسد، به موقع اضطراب خود را کنترل می کند و وقتی آرام شد شروع به فکر کردن در مورد راه حل مسئله می کند (قدیمی گرجان، ۱۳۹۱).

یکی از مهارت هایی که به نظر می رسد می تواند خودکنترلی را در دانش آموزان ارتقا دهد قصه گویی است قصه در نگاه اول تأثیر سرگرم سازی دارد اما از نظر تاریخی، قصه گویی به همان خوبی که برای سرگرم کردن کودکان مورد استفاده واقع شده، برای تربیت آنها نیز به کار رفته است به عبارتی دیگر، کارکرد قصه گویی تنها برای لذت بخشی و افزایش قدرت تخیل و توانایی های شنوایی و کلامی کودک نیست بلکه در کلاس درس از قصه گویی برای انتقال مفاهیم اخلاقی و اجتماعی می توان بهره برد رفتار اجتماعی مناسب به صورت طبیعی حاصل نمی شود. بلکه قواعدی دارد که باید آموخته شود و پیوسته تکرار و تمرین گردد. در همین راستا می توان جهت ارتقای مهارت های زندگی کودکان از برنامه های قصه گویی استفاده بیشتری برد (گودرزی، ۱۳۹۲). مدرسه نهادی است که در آموزش نسل جوان یک کشور تأثیر گذاشته و باعث انتقال ارزش های فرهنگی، اخلاقی و اصولی نو برای ایجاد تغییرات اجتماعی جدید می شود. کودکان و نوجوانان نیازمند رشد شخصیت خود هستند اگر آنها رشد روانی هیجانی خود را از مدرسه به صورت مستمر و منسجم دریافت نکنند به دنبال فراگیری این ارزش ها از افراد دیگر در محیط خود خواهند بود (هفنر^۳، ۲۰۱۳).

لذا پژوهشگر به دنبال پاسخگویی به این سؤال اساسی است که آیا قصه گویی بر خودکنترلی دانش آموزان مقطع ابتدایی اسفراین مؤثر است؟

^۱ - Meltzer

^۲ - Magno

^۳ - Heffner

انسان‌های موفق به خود و باورهای انسانی‌شان بازگشته و مسیر موفقیت را با «خودشناسی» آغاز کرده‌اند. آنها معتقدند تا شناختی حاصل نشود، مدیریت و کنترل مفهومی نخواهد داشت. افراد موفق آموخته‌اند که توانمندی‌های انسان به قدری است که می‌تواند هر غیرممکنی را ممکن سازد. پس از اینکه سقف آرزوهای‌شان را بلند بسازند هراسی ندارند. آنها می‌دانند، فقط کافی است بیاموزند خود را چگونه در هر شرایطی کنترل کنند. زندگی در تصور افراد موفق، مثل رشته کوهایی است که برای فتح هر قله لازم است پیمودن دره‌ها را هم تجربه کرد. در محیطی که فرهنگ خودکنترلی در آن نهادینه و در جای جای آن حاکم است، معمولاً افراد، بدون انجام دادن کار مفید توقع و چشم‌داشتی نداشته و حاضر نیستند حقوق دیگران را پایمال کنند. آن‌ها به خود اجازه نمی‌دهند که به امکانات و منافع جمعی صدمه ای وارد کنند و یا در انجام دادن وظایف خود قصور و کوتاهی نشان دهند؛ نتیجه چنین حالتی ایجاد و گسترش قسط و عدالت اجتماعی است (قدیمی گرجان، ۱۳۹۱).

مهارت قصه گویی می‌تواند بیش از یک سرگرمی ساده باشد و برای تربیت کودکانمان به ما یاری برساند. به کمک قصه‌ها می‌توان کودکان را با محیط اطرافشان آشنا کرد، قدرت تفکر، تخیل و تمرکز آنها را وسعت داد، به رشد خلاقیت، حس زیبایی‌شناسی، تقویت حافظه و عزت نفس کودکان کمک کرد و ارزش‌های خانوادگی، دینی و اجتماعی را به آنها آموخت. امروزه تحقیقات علم روانشناسی ثابت کرده است، قصه درمانی می‌تواند به حل مشکلات یادگیری، اختلالات رفتاری، کاهش افسردگی، رشد اخلاقی و موفقیت در زندگی فرد نقش بسیار مهمی داشته باشد. در صورتی که والدین یا مربی قصه گو هستند، باید سعی کنند با استفاده از حرکات بدن، تغییر لحن صدا، قصه‌های عکس دار، استفاده از عروسک شخصیت‌های قصه، سوال و پرسش و شریک بودن هر دو والد در قصه گویی، آن را جذاب و اثر گذارتر کنید. اگر قصه توسط کودک شما گفته یا خوانده می‌شود، باید پس از چند بار شنیدن یک قصه، آن را برای شما بازگو کند، این کار در تعمیق پیام‌های داستان به او کمک می‌کند. ساخت داستان بر مبنای یک اتفاق آموزنده که کودک خودش آن را درک کرده، ساخت قصه برای نقاشی و کاردستی، ادامه دادن یک قصه یا ساخت قصه برای چند عکس متوالی، می‌تواند در سنین مختلف پیام‌های آموزشی را به کودک شما منتقل کند (گودرزی، ۱۳۹۲).

با توجه به ضرورت‌های فوق بررسی تأثیر قصه گویی بر خودکنترلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی اسفراین مورد ضرورت قرار گرفت. فرضیه اساسی که این پژوهش به دنبال پاسخ گویی به آن است عبارت است از
قصه گویی بر خودتنظیمی و خودکنترلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی اسفراین مؤثر است.

پیشینه پژوهش

رحمانی (۱۳۸۸) در پژوهشی با عنوان بررسی اثربخشی درمان قصه گویی در کاهش خطاهای خواندن کودکان نارسا خوان نمونه ۳۰ نارساخوان به دانش‌آموزان کلاس ۳ به عنوان خواندن و نوشتن با استفاده از چک لیست نارساخوانی مشخص شد، به طور تصادفی مورد آزمون قرار گرفتند. در طی یک دوره پنج ماهه، با دریافت بیست و پنج جلسه یک ساعته از آموزش‌های فردی که گروه کنترل این جلسات را دریافت نکرد و گروه آزمون قبل و بعد از خطاهای خواندن مقایسه شد. نتایج نشان داد بین اثربخشی قصه و کاهش خطاهای خواندن رابطه معنی داری وجود دارد.

چسلی (۱۳۹۲) پژوهشی با عنوان تأثیر قصه گویی مبتنی بر آموزش مهارت‌های اجتماعی بر بهبود مهارت‌های اجتماعی و مشکلات رفتاری دانش‌آموزان پسر هشت تا ۱۰ ساله مبتلا به اختلال رفتار مقابله ای و بی‌اعتنائی انجام داد تحلیل داده‌ها نشان داد که گروه آزمایشی در مقایسه با گروه گواه، پس از پایان جلسات قصه گویی مبتنی بر آموزش مهارت‌های اجتماعی، بر اساس ارزیابی معلم، افزایش معناداری در خرده مقیاس‌های همکاری، ابراز وجود، مهار خود و نمره کلی مهارت‌های اجتماعی و کاهش معنادار در نمره مشکلات رفتاری پیدا کرده است.

درنجفی شیرازی و دیگران (۱۳۹۳) پژوهشی با عنوان اثر بخشی قصه گویی بر مولفه‌های هوش اخلاقی کودکان دختر پیش دبستانی در شهر اصفهان انجام دادند تایید آزمون تحلیل کوواریانس نشان داد که بین دو گروه از لحاظ متغیرهای همدلی، وجدان، احترام و بردباری تفاوت معنی دار وجود دارد از این رو می‌توان از قصه گویی به عنوان یک روش آموزشی غیرمستقیم و متناسب با دنیای کودکی به صورت آزاد با روش‌های از پیش تعیین شده با توجه به آموزه خاص و هدفمند اخلاقی بهره گرفت.

قشقای (۱۳۹۵) پژوهشی با عنوان اثربخشی قصه گویی بر افسردگی و پرخاشگری کودکان پیش دبستانی انجام داد نتایج نشان داد که نمرات پیش آزمون افسردگی و پرخاشگری دو گروه تفاوت معنی داری نداشته با توجه به نتایج، به نظر می‌رسد که قصه گویی در کاهش پرخاشگری و افسردگی کودکان پیش دبستانی تأثیر دارد و می‌توان از آن به عنوان یک روش اثربخش در بهبود اختلالات رفتاری کودکان استفاده کرد.

رضاپور و شاهی (۱۳۹۶) پژوهشی با عنوان اثربخشی آموزش هوش اخلاقی به شیوه قصه گویی بر بهبود حالت های خُلقی و رفتارهای یادگیری دانش آموزان دختر دوره ابتدایی نتایج نشان داد آموزش هوش اخلاقی با ارتقاء روابط بین فردی، اجتماع پذیری و فعالیت دانش آموزان، موجب بهبود در حالت های خُلقی و رفتارهای یادگیری آن ها می شود.

سانسویی و همکاران (۲۰۱۰) پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر قصه گویی بر خودکنترلی دانش آموزان انجام داده است این پژوهش از روش پژوهش آزمایشی با ۶۰ نفر دانش آموز بهره می برد که نتایج نشان داد قصه و قصه گویی در افزایش خودتنظیمی در دانش آموزان تأثیر به سزایی داشته است.

گرین (۲۰۱۱) "قصه گویی نوعی بحث و برون ریزی افکار و اندیشه ها می باشد" از راه گفتن کلیدواژه هایی برای قصه گویی و یا تمام کردن یک قصه ناتمام دانش آموزان به کنکاش ذهنی می پرداختند و هر دانش آموز رویاها و اندیشه های خود را به صورت عملیاتی در آورده و بازخورد می گرفتند و علاوه بر آن هر دانش آموز با شنیدن داستانها و قصه های ساخته شده توسط همکلاسی های خود شیوه های تفکر بدیع و خلاقتر از تفکر خود را می آموزد به علاوه با ساخته شدن داستان و قصه و بیان آن بازخورد های راهبردی و هموار کننده مسیرتفکر ازطرف پژوهشگر به آنها داده می شد.

کول و همکاران، (۲۰۱۱) در پژوهشی با هدف مطالعه روابط طرد اجتماعی، کنترل شخصی، خود تنظیمی واسترس نشان دادند که عاطفه، شناخت و رفتار ناشی از خود تنظیمی پایین اختلال اعتیاد را در میان کودکان و افراد بزرگسال جوان پیش بینی می کنند، این افراد با توجه به تاریخچه خانوادگی شان بیشتر در معرض خطر اعتیاد بودند، بنابراین شکست در خودتنظیمی جزء مکملی از اعتیاد بوده و نقش مهمی در عود مصرف مواد داشت.

هفتر (۲۰۱۳) پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر قصه گویی بر رشد اجتماعی کودکان انجام داده است این پژوهش که از نوع پژوهش های آزمایشی بوده است نشان داد قهرمان داستان به عنوان الگو عمل کرده و کودک در جریان یادگیری مشاهده ایی و شرطی سازی جانشینی رفتار اجتماعی جدید را می آموزد و هوش و مهارت های اجتماعی او تقویت می شود.

مار و همکاران (۲۰۱۶) پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر آموزش دوره ای قصه و داستان در تربیت مهارت های اجتماعی کودکان انجام داده است نتایج نشان می دهد آموزش برنامه ای که مهارت های اجتماعی این کودک را افزایش می دهد می تواند مشکلات اخلاقی و رفتاری را در کودک کاهش دهد و در برخورد با موقعیت های کوناگون اجتماعی در محتوا و فرآیند عملکرد فرد مجموعه های مختلفی از قصه ها گنجانده شده است که می تواند مهارت های اجتماعی فرد را افزایش دهد.

لاورنس (۲۰۱۶) پژوهشی با عنوان مطالعه تطبیقی قصه گویی در ادراکات چینی ویتنامی آمریکایی و آلمانی آموزش و پرورش دانش آموزان انجام داده است هنر داستان سرایی از ریشه های آن در جوامع فرهنگی بومی ترسیم شده است. داستان سرایی در آموزش و پرورش به عنوان یک فرایند یادگیری مشارکتی است که جامعه و درک شرح داده شده است.

نگوین و همکاران (۲۰۱۶) پژوهشی با عنوان هنر قصه گویی از ریشه های آن در جوامع فرهنگی بومی ترسیم شده است. قصه گویی در آموزش و پرورش به عنوان یک فرایند یادگیری مشارکتی است که جامعه و درک شرح داده شده است. انجام داد نتایج نشان داد آمریکایی ها و آلمانی ها گزارش داشتن تجربه های دوران کودکی بیشتر قابل توجهی از داستان سرایی از چینی و ویتنامی. ویتنامی که تجارب قصه نهفته است انعطاف پذیری و گرایش به استفاده از قصه گویی برای آموزش بیش از چینی و آلمانی خود گزارش. پیامدهای عملی هستند به طوری که آنها ممکن است شیوه های فرهنگی پاسخگو سواد اهرم که آموزگاران از دانش آموزان خود در موضع قصه گویی استفاده میکنند.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف تحقیق کاربردی است؛ و از نظر روش تحقیق یک مطالعه آزمایشی با طرح پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل است.

در این پژوهش گروه آزمایش تعداد ۱۰ جلسه قصه گویی برای آنها انجام شد و هر دو گروه در زمان یکسان به پیش آزمون و پس آزمون پاسخ می دهند.

جدول شماره ۱ مدل مفهومی پژوهش

منظور از T۱ پیش آزمون، T۲ پس آزمون و X آموزش قصه گویی می باشد.

G1 آزمایش	T1	X	T2
G2 کنترل	T1	-	T2

جامعه آماری و نمونه تحقیق

روش نمونه گیری این تحقیق خوشه ای چند مرحله ای است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان اسفراین است که تعداد آنها ۶۷۶۰ نفر می باشد برای انتخاب نمونه آماری با توجه به وجود ۴۵ مدرسه مقطع ابتدایی در اسفراین در سال ۹۶-۹۷، ۲ مدرسه در مرحله اول به صورت خوشه ای انتخاب شد و سپس در میان ۲۴ کلاس موجود در این دو مدرسه ۲ کلاس به صورت تصادفی انتخاب شدند و در نهایت از میان دانش آموزان دو کلاس تعداد ۳۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش (۱۵ نفره) و کنترل (۱۵ نفره) تقسیم شدند.

روش اجرا

پرسشنامه ها در میان آزمودنی ها به صورت پیش آزمون و پس آزمون و در گروه های آزمایش و کنترل توزیع شده و پس از جمع آوری و بررسی آنها داده ها استخراج می شود.

قصه گوئی

جهت تقویت خودکنترلی از قصه های خاص استفاده شد قصه های مورد استفاده در جلسات از مربیان کانون پرورش فکری اسفراین دریافت شده و جهت بررسی و تأیید محتوا و هدف مورد نظر قصه ها به اساتید حوزه روانشناسی داده شده است قصه ها دارای موضوع و متون ذیل است که می تواند پرورش دهنده خودکنترلی دانش آموزان باشد. قصه ها توسط یکی از مربیان قصه گوئی کانون پرورش فکری که متخصص قصه گوئی است طی ۱۰ جلسه و هر هفته ۲ جلسه ۴۵ دقیقه ای گفته می شود.

ابزار پژوهش

به منظور گردآوری داده های تحقیق از پرسشنامه خودکنترلی استفاده شده است. پرسشنامه خودکنترلی: مقیاس خودکنترلی ادراک شده کودکان توسط اورا لین هومفری در سال ۱۹۸۲ ساخته شده است که از ۱۱ گویه و ۳ خرده مقیاس خودکنترلی میان فردی، خودکنترلی فردی و خودسنجی تشکیل شده است که به منظور سنجش ادراک کودکان از خودکنترلی خودشان بکار می رود. هر گزینه بر حسب اینکه آیا محتوای گزینه کودک را به درستی توصیف می کند، یا به صورت ۱ (معمولاً بله) یا ۰ (معمولاً نه) پاسخ داده می شود. خود کنترلی به عنوان اعمال کنترل خود به وسیله خود تعریف می شود (موراو و بامسیر، ۲۰۰۰). کنترل خود با حوزه های گوناگونی مانند شناخت، هیجان عملکرد و توجه در ارتباط است. جهت بررسی روایی آن از روایی محتوایی صاحب نظران استفاده شده است و جهت بررسی پایایی آن نمره آلفای کرونباخ ۰/۸۳ نشان دهنده تایید پایایی آن است.

یافته ها

جدول شماره ۲ شاخص های توصیفی متغیر وابسته را در دو موقعیت پیش آزمون و پس آزمون را نشان می دهد:

جدول ۲: میانگین و انحراف استاندارد متغیر وابسته در دو مرحله پیش آزمون و پس آزمون به تفکیک دو گروه آزمایش و کنترل

متغیر	گروه	پیش آزمون		پس آزمون	
		میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
خودکنترلی	آزمایش	۴,۳۵	۰,۹۲	۵,۳۱	۰,۷۹
	کنترل	۴,۱۲	۰,۸۸	۴,۱۶	۰,۷۳

نتایج جدول ۲ نشان می دهد که نمرات پس آزمون گروه های آزمایش که مداخلات مبتنی بر قصه گوئی را دریافت کرده اند در متغیرهای پژوهش تفاوت زیادی با پیش آزمون دارد. حال آنکه، نمرات پس آزمون گروه کنترل که مداخلات مبتنی بر قصه گوئی را دریافت نکرده اند، در متغیرهای وابسته، تفاوت زیادی با پیش آزمون ندارد. علاوه براین، براساس جدول مشخص می شود که در همه متغیرهای وابسته، در مرحله پیش آزمون میانگین نمرات گروه آزمایش و کنترل نسبتاً نزدیک به هم می باشند. با این وجود، در مرحله پس آزمون تفاوت میانگین دو گروه محسوس می باشد. به منظور بررسی معنی داری تفاوت بین میانگین نمرات گروه کنترل و آزمایش، از آزمون تحلیل کواریانس استفاده شد.

یافته های تحلیلی

فرضیه: قصه گویی بر خودکنترلی دانش آموزان ابتدایی تاثیر مثبت دارد.

جدول ۳: نتایج آزمون تحلیل کوواریانس خودکنترلی

منابع تغییر	مجموع مجذورات بین گروهی	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	مجذور ایتهای سهمی
گروه	9.351	1	9.351	20.391	001.	630.
خطا	۱۳,۸۶	۲۸	459.			

نتایج جدول ۳ نشان می دهد تفاوت معناداری بین دو گروه آزمایش و کنترل در مرحله پس آزمون در متغیر خودکنترلی وجود دارد ($P<0/05; F=20.39$). بر اساس این یافته ها مداخله قصه گویی در افزایش خودکنترلی دانش آموزان ابتدایی تاثیر مثبت دارد؛ بنابراین قصه گویی بر خودکنترلی دانش آموزان ابتدایی موثر است. لذا با ۹۹ درصد اطمینان فرضیه پژوهش تایید می شود. از طرف دیگر با توجه به مجذور ایتهای سهمی، می توان گفت قصه گویی ۶۳ درصد از واریانس خودکنترلی دانش آموزان ابتدایی را تبیین می کند.

بحث و نتیجه گیری

هدف این پژوهش بررسی تأثیر قصه گویی بر خودکنترلی دانش آموزان مقطع ابتدایی اسفراین بود که یافته های پژوهش نشان داد که قصه گویی برای دانش آموزان میتواند توانایی خودکنترلی آنها را به طور معناداری نسبت به دانش آموزانی که این دوره را نگذرانده بودند افزایش دهد.

فرضیه: قصه گویی بر خودکنترلی دانش آموزان ابتدایی تاثیر مثبت دارد.

یافته های این پژوهش حاکی از این است استفاده از قصه گویی میتواند خود کنترلی دانش آموزان را افزایش دهد و میانگین خود کنترلی مشاهده شده در دانش آموزانی که آموزش قصه گویی را گزرانده بودند تفاوت معناداری با دانش آموزان که این دوره را نگذرانده بودند دارد. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش های لاورنس (۲۰۱۶) و نتایج پژوهش نگوین و همکاران (۲۰۱۶) منطبق است. در تبیین نتایج پژوهش می توان بیان داشت دست اندرکاران تعلیم تربیت همواره سعی دارند که ایده آل ترین شرایط را برای یادگیری و آموزش فراهم آورند که همگی در جهت تسهیل و بهبود فرآیند یادگیری است. خودکنترلی، مراقبتی درونی است که بر اساس آن، وظایف محول شده انجام و رفتارهای ناهنجار و غیر قانونی ترک می شود بی آنکه نظارت یا کنترل خارجی در بین باشد. هنگامی که کسی بی توجه به کنترل خارجی، تلاش خود را مصروف انجام دادن کاری که بر عهده او واگذار شده است، کند و مرتکب خلافی از قبیل کم کاری و سهل انگاری نشود، از کنترل درونی بهره مند است؛ به عبارت دیگر؛ هر گاه عامل کنترل کننده از خارج به داخل انسان منتقل شود، به طوری که شخص با اختیار و آگاهی به ارزیابی و اصلاح عملکرد خود در قالب استانداردهای مشخص و در جهت اهداف مطلوب بپردازد، خودکنترلی تحقق یافته است تحقیقات نشان داده که دانش آموزان می توانند با یادگیری خود تنظیمی، رفتارها و کوشش هایشان را تنظیم و یادگیری شان را مدیریت نمایند. در واقع دانش آموزان باید خود را در مسیر آموزش هدایت کنند؛ به عبارت دیگر خود تنظیمی توانایی موافقت کردن با یک خواسته، توانایی شروع کردن و دست کشیدن از فعالیت ها بر طبق مقتضیات موقعیتی، توانایی تعدیل فعالیت، تکرار، تداوم فعالیت های کلامی- حرکتی در موقعیت های اجتماعی و آموزشی، توانایی به تعویق انداختن کار کردن روی موضوع یا هدف دلخواه تعریف شده است.

در پایان ذکر این نکته ضروری است که این پژوهش به دلیل امکانات و توان محدود پژوهشگر ابزار مورد استفاده جهت جمع آوری داده ها فقط پرسشنامه می باشد. با توجه به اینکه این تحقیق در مدارس اسفراین انجام شده است با احتیاط قابل تعمیم به سایر شهرها می باشد. این پژوهش در صورتی که روی دانش آموزان پایه های مختلف اجرا می شد به نظر می رسد نتایج متفاوتی را در بر می داشت. لذا پیشنهاد می گردد همچنین این پژوهش می تواند بر روی جنسیت های مختلف تکرار گردد و کارگاه آموزشی متناسب با قصه گویی جهت دانش آموزان برگزار شود. کارگاه آموزشی متناسب با قصه گویی جهت معلمان برگزار شود. در دانش آموزانی که خودکنترلی کمتری دارند شناسایی شوند و برای تقویت خود کنترلی آنها از این روش استفاده شود.

منابع و مراجع

- [۱] چسلی، رسول (۱۳۹۲). تاثیر قصه گویی مبتنی بر آموزش مهارت های اجتماعی بر بهبود مهارت های اجتماعی و مشکلات رفتاری دانش آموزان پسر هشت تا ۱۰ ساله مبتلا به اختلال رفتار مقابله ای و بی اعتنائی. فصلنامه مطالعات روانشناسی بالینی، دوره ۲، شماره ۱۰، ص ۷۳.
- [۲] درنجفی شیرازی، مهناز؛ علی اکبری، مهناز و علیپور، احمد (۱۳۹۳). اثر بخشی قصه گویی بر مولفه های هوش اخلاقی کودکان دختر پیش دبستانی در شهر اصفهان. دو فصلنامه شناخت اجتماعی، دوره ۱، شماره ۶، صص ۳۳-۴۳.
- [۳] رجائی، علیرضا (۱۳۸۸). "هوش معنوی: دیدگاهها و چالشها"، پژوهشنامه تربیتی، صفحات ۹۰-۹۲.
- [۴] رضاپور میرصالح، یاسر و شاهدی، سمیه (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش هوش اخلاقی به شیوه قصه گویی بر بهبود حالت های خلقی و رفتارهای یادگیری دانش آموزان دختر دوره ابتدایی. فصلنامه روان شناسی کاربردی، دوره ۱۰، شماره ۴۲، صص ۱۷۵-۱۹۴.
- [۵] قدیمی گرجان، ثریا. (۱۳۹۱). نقش تمایز یافتگی خود، خود کنترلی و راهبردهای حل تعارض در پیش بینی رضایتمندی زناشویی. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه محقق اردبیل.
- [۶] قشقایی، صغری (۱۳۹۵). اثربخشی قصه گویی بر افسردگی و پر خاشگری کودکان پیش دبستانی. فصلنامه اصول بهداشت روانی، دوره ۱۴، شماره ۷۳، صص ۲۳۶.
- [۷] گودرزی، محمود؛ عبدالملکی، حسین و نوری زاده، علی (۱۳۹۲). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و رضایت شغلی معلمان تربیت بدنی (مورد مطالعه: استان همدان). فصلنامه مدیریت سرمایه اجتماعی. مقاله ۴، دوره ۱، شماره ۱.
- [۸] مردعلی، لیلا و کوشکی، شیرین. (۱۳۸۷). رابطه خودتنظیمی و پیشرفت تحصیلی، اندیشه و رفتار، ۷(۲)، ۷۸.
- [9] Cole, I;logan. t. k; walker. R. (2011). Social exclusion, personal control, self – regulation, and stress among substance abuse treatment clients. Drug and alconol denc, 113,13- 20.
- [10] Green, E. (2011). Home, School, and Playroom: Training grounds for adult gender Roles, 26, 129-147
- [11] Heffner, M. (20۱3). Excremental support for the use of story telling to The effect of story telling on multiple and mixed ratio (FR)/ differential reinforcement of low rate (DRL) schedule responding. Unpublished Doctoral Dissertation. West Virginia University.
- [12] Lawrence, Randee Lipson; Paige, Dennis Swiftdeer(2016). What Our Ancestors Knew: Teaching and Learning through Storytelling. New Directions for Adult and Continuing Education, n149 p63-72.
- [13] Magno, C. (2010). Assessing Academic Self-regulated learning among Filipino college students: the factor structure and item fit, The International Journal of Educational and Psychological Assessment, 5, 61-76.
- [14] Marr, D. Mika, H Miraglia, J. Roerig, M. & Sinnott, R. (۲۰۱۶). The effect of sensory stories on targeted behaviors in preschool children with autism, Physical and Occupational Therapy in Pediatrics, 27(1), 63–79.
- [15] Meltzer,R.A. (2004).Influnce of teacher empowerment on teachers organizationalcommitment, professional commitment and OCB in schools, Journal of teaching andteach education, 20, P.277-289.
- [16] Nguyen, Kate; Stanley, Nile; Stanley, Laurel; Rank, Astrid; Wang, Yonghui(2016). A Comparative Study on Storytelling Perceptions of Chinese, Vietnamese, American, and German Education Students. Reading Psychology, 37 (5)728-752.
- [17] Sansosti, F. J. & Powell-Smith, K. A. (2010). The effects of Social Stories on the social behavior of children with Asperger's Syndrome. Journal of Positive Behavior Interventions, 8(1), 43–57.